

فصلنامه تخصصی اخلاق پژوهی

سال اول • شماره اول • بهار ۱۳۹۶

Quarterly Journal of Moral Studies

Vol.1, N. 1, Spring 2017

نگاهی نقادانه

به نظریهٔ بخت اخلاقی برنارد ویلیامز

حسین عبادتی* | محسن جاهد** | حسین اترک***

چکیده

برنارد ویلیامز با جعل اصطلاح «بخت اخلاقی» در پی آن بود تا در تقابل با این ادعا که ارزش اخلاقی مستقل از اوضاع و احوال خارجی و از جمله بخت است، بر این ادعا و انگاره تأکید کند که ارزش‌ها و داوری‌های اخلاقی – تا حد زیادی – منوط و مبتنی بر بخت‌اند. در زندگی روزمره، چه بسا عاملان اخلاقی به سبب انجام اعمال و ارتکاب رفتارهایی نکوهش یا تحسین شوند که نسبت به آنها – دست‌کم به شکل کامل – کنترلی نداشته‌اند. در واقع، این نکوهش‌ها / تحسین‌ها تا اندازه‌ای به پیامدهای خیر یا شوم / شری‌گره خورده‌اند که به سبب بخت سعید یا سیاه افراد برایشان حاصل شده است و این جاست که پای بخت اخلاقی به میان می‌آید. مسئلهٔ بخت اخلاقی از این منظر با مسئولیت اخلاقی نیز ارتباطی تنگاتنگ می‌یابد و این مسئله را پررنگ تر می‌سازد که چرا در برخی مواقع قضاوت‌های ما بر امور خارج از اراده فاعل تعلق می‌گیرد. در این مقاله ضمن طرح و تبیین رویکرد و نظریهٔ ویلیامز در باب بخت اخلاقی، به بررسی و نقد آن پرداخته شده است.

کلید واژه‌ها

بخت اخلاقی، مسئولیت اخلاقی، برنارد ویلیامز، اصل کنترل، اختیار.

* کارشناسی ارشد رشته فلسفه اخلاق | h.ebadaty@gmail.com

** دانشیار دانشگاه زنجان | jahed.mohsen@znu.ac.ir

*** دانشیار دانشگاه زنجان | atrakhossein@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۹/۲۴ ♦ تاریخ تأیید: ۱۳۹۵/۱۱/۱۷